

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

LÊ THỊ THANH MAI

**GIẢI PHÁP TẠO VIỆC LÀM CHO CÁC HỘ
BỊ THU HỒI ĐẤT HUYỆN PHÚ BÌNH
TỈNH THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ
Chuyên ngành: QUẢN LÝ KINH TẾ

THÁI NGUYÊN - 2014

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

LÊ THỊ THANH MAI

**GIẢI PHÁP TẠO VIỆC LÀM CHO CÁC HỘ
BỊ THU HỒI ĐẤT HUYỆN PHÚ BÌNH
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế
Mã số: 60.34.04.10

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: GS.TS ĐỖ ĐỨC BÌNH

THÁI NGUYÊN - 2014

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: số liệu và kết quả nghiên cứu trình bày trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào. Mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và thông tin trích dẫn trong luận văn đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2014

Tác giả

Lê Thị Thanh Mai

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình nghiên cứu và viết luận văn tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của nhiều tập thể, cá nhân trong và ngoài trường.

Đặc biệt xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến GS.TS. Đỗ Đức Bình, người đã tận tình hướng dẫn, định hướng và giúp đỡ tôi về chuyên môn trong suốt thời gian hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin chân thành cảm ơn tập thể các thầy cô giáo trong phòng QLĐT Sau Đại học, trường ĐH Kinh tế và Quản trị kinh doanh Thái Nguyên đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu để tôi thực hiện tốt luận văn này. Đồng thời xin chân thành cảm ơn UBND huyện Phú Bình, các ban ngành đoàn thể và các xã của huyện đã tạo điều kiện thuận lợi trong quá trình công tác và học tập cũng như cơ sở nghiên cứu để tôi hoàn thành luận văn này một cách tốt nhất.

Qua đây tôi cũng xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến gia đình, người thân, anh em, bạn bè những người luôn ủng hộ, động viên tạo điều kiện cho tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và thực hiện đề tài. Trong quá trình thực hiện, luận văn khó tránh khỏi những sai sót, rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của quý thầy cô và bạn đọc để luận văn được hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2014

Tác giả

Lê Thị Thanh Mai

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC BẢNG BIỂU	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng nghiên cứu và phạm vi nghiên cứu.....	3
4. Đóng góp của luận văn.....	3
5. Kết cấu của luận văn	4
Chương 1. CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ VIỆC LÀM.....	5
1.1. Cơ sở lý luận	5
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản.....	5
1.1.2. Vai trò của việc làm	10
1.1.3. Các nhân tố ảnh hưởng đến tạo việc làm cho người lao động bị thu hồi đất.....	11
1.2. Cơ sở thực tiễn	19
1.2.1. Kinh nghiệm của một số nước và địa phương trong việc tạo việc làm cho nông dân bị thu hồi đất.....	19
1.2.2. Bài học rút ra cho việc tạo việc làm cho nông dân bị thu hồi đất huyện Phú Bình.....	24
Chương 2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	27
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	27
2.2. Phương pháp nghiên cứu.....	27
2.2.1. Chọn điểm nghiên cứu	27
2.2.2. Thu thập dữ liệu	28

2.2.3. Phương pháp xử lý dữ liệu	30
2.3. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	31
Chương 3. THỰC TRẠNG TẠO VIỆC LÀM CHO CÁC HỘ BỊ THU	
HỒI ĐẤT Ở HUYỆN PHÚ BÌNH - TỈNH THÁI NGUYÊN.....	
3.1. Tổng quan về huyện Phú Bình - tỉnh Thái Nguyên	32
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	32
3.1.2. Điều kiện về kinh tế	36
3.2. Thực trạng việc làm cho nông dân huyện Phú Bình khi bị thu hồi đất nông nghiệp.....	42
3.2.1. Thực trạng lao động	42
3.2.2. Tình hình tạo việc làm nông dân sau thu hồi đất ở huyện Phú Bình	47
3.3. Đánh giá chung về tạo việc làm cho nông dân khu thu hồi đất ở huyện Phú Bình trong thời gian qua	57
3.3.1. Kết quả đạt được	57
3.3.2. Những hạn chế, yếu kém và nguyên nhân của hạn chế trong tạo việc làm cho nông dân khi thu hồi đất ở huyện Phú Bình.....	58
Chương 4. PHƯƠNG HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP TẠO VIỆC LÀM CHO NÔNG DÂN KHI THU HỒI ĐẤT Ở HUYỆN PHÚ BÌNH, TỈNH THÁI NGUYÊN.....	
4.1. Quan điểm và phương hướng tạo việc làm cho nông dân khi thu hồi đất nông nghiệp.....	66
4.1.1. Quan điểm về tạo việc làm cho nông dân Phú Bình khi thu hồi đất nông nghiệp.....	66
4.1.2. Phương hướng tạo việc làm cho nông dân Phú Bình khi thu hồi đất nông nghiệp.....	69
4.2. Giải pháp đối với huyện Phú Bình tỉnh Thái Nguyên trong việc tạo việc làm cho nông dân khi thu hồi đất	71

4.2.1. Khuyến khích phát triển đa dạng các loại hình tổ chức sản xuất kinh doanh trong tạo việc làm.....	71
4.2.2. Phát triển và nâng cao hiệu quả thông tin về thị trường lao động ở nông thôn để người lao động tiếp cận kịp thời nhu cầu về việc làm trong xã hội	77
4.2.3. Mở mang ngành nghề mới với những ngành sử dụng nhiều lao động để tạo việc làm tại chỗ	79
4.2.4. Phát triển mạnh các trung tâm dịch vụ việc làm theo hướng nâng cao chất lượng hoạt động để tạo điều kiện thuận lợi cho người lao động có được việc làm	81
4.2.5. Nông dân cần nâng cao tính chủ động về tự tạo, tìm kiếm việc làm, nâng cao thu nhập cho bản thân và gia đình sau khi thu hồi đất nông nghiệp.....	81
4.2.6. Thường xuyên tổ chức đánh giá hiệu quả kinh tế - xã hội của các chính sách hỗ trợ chuyển đổi nghề nghiệp, giải quyết việc làm để không ngừng hoàn thiện các chính sách đó	83
4.2.7. Nâng cao năng lực, vai trò lãnh đạo, quản lý Nhà nước đối với việc thực hiện mục tiêu giải quyết việc làm	84
4.3. Kiến nghị các điều kiện để thực hiện giải pháp	85
KẾT LUẬN.....	89
TÀI LIỆU THAM KHẢO	91
PHỤ LỤC	94

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Nghĩa đầy đủ
CHXHCN	Cộng hòa xã hội chủ nghĩa
CN	Công nghiệp
CNH	Công nghiệp hóa
DN	Doanh nghiệp
GQVL	Giải quyết việc làm
GTSX	Giá trị sản xuất
HĐH	Hiện đại hóa
LLLĐ	Lực lượng lao động
UBND	Ủy ban nhân dân
VL	Việc làm

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 2.1: Bảng tổng hợp số hộ, nhân khẩu được phỏng vấn	29
Bảng 3.1: Giá trị và tốc độ tăng trưởng GTSX trên địa bàn huyện Phú Bình giai đoạn 2008 - 2013	37
Bảng 3.2: GTSX bình quân/đầu người trên địa bàn huyện Phú Bình.....	38
Bảng 3.3: Chuyển dịch cơ cấu GTSX theo ngành ở Phú Bình.....	39
Bảng 3.4: Cơ cấu lao động trong độ tuổi lao động ở Phú Bình, Thái Nguyên năm 2013	43
Bảng 3.5: Cơ cấu LLLĐ huyện Phú Bình theo trình độ văn hóa năm 2010 - 2013	44
Bảng 3.6: Cơ cấu LLLĐ huyện Phú Bình theo trình độ chuyên môn kỹ thuật năm 2010 - 2013	45
Bảng 3.7: Nghề nghiệp chính của người lao động vùng thu hồi đất năm 2010	47
Bảng 3.8: Việc làm của người lao động sau khi thu hồi đất năm 2013	48
Bảng 3.9: Thu hồi đất nông nghiệp và nhu cầu lao động giải quyết việc làm	49
Bảng 3.10: Cơ cấu lao động trong tuổi lao động chia theo thành phần kinh tế năm 2013 của huyện Phú Bình	50
Bảng 3.11: Mục đích sử dụng tiền đền bù của nông dân khi thu hồi đất nông nghiệp.....	64

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong suốt nửa thế kỷ qua ở Việt Nam, công nghiệp hóa, hiện đại hóa luôn là mục tiêu là hướng phát triển chủ đạo trong chiến lược phát triển kinh tế đất nước. Do yêu cầu phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội và hội nhập sâu vào nền kinh tế thế giới, việc xây dựng các khu công nghiệp, khu chế xuất, khu đô thị... nhằm đáp ứng các nhu cầu phát triển là một thực tế khách quan. Tuy nhiên quá trình trên đã và đang làm nảy sinh nhiều vấn đề kinh tế, xã hội rất bức xúc ở các địa phương, nhất là ở những địa phương có tốc độ công nghiệp hoá và đô thị hoá diễn ra nhanh chóng. Mặt khác, nước ta là một trong những nước đi đầu về tăng trưởng kinh tế nông nghiệp, nhất là cây lương thực. Từ một nước phải nhập khẩu 1/3 lương thực mỗi năm đã vươn lên đứng thứ 2 về xuất khẩu lúa gạo. Với đặc thù một nước nông nghiệp, lấy sản xuất lúa nước làm chính, với hơn 70% số dân sống ở nông thôn, 23% là hộ nghèo, 57% lực lượng xã hội làm trong ngành nông nghiệp, thì thành tựu này có ý nghĩa to lớn về mặt xã hội. Nhưng trước thách thức về đất đai nông nghiệp ngày càng bị thu hẹp, vấn đề việc làm của người nông dân sau khi bị thu hồi đất được coi là vấn đề bức xúc nhất. Theo ước tính, cứ mỗi héc ta đất nông nghiệp bị thu hồi thì có khoảng 10 lao động bị mất việc làm. Do đó, dự kiến trong giai đoạn 2011-2015, với trên 50.000 ha đất nông nghiệp bị thu hồi thì trên 500 nghìn lao động bị thu hồi đất nông nghiệp sẽ bị mất việc làm. Đây cũng là thách thức lớn đối với chiến lược phát triển nông nghiệp, nông thôn nói riêng và phát triển đất nước nói chung.

Phú Bình, một huyện của tỉnh Thái Nguyên, với thế mạnh là sản xuất nông nghiệp, đặc biệt là trồng lúa và chăn nuôi gia súc, gia cầm. Nhưng cùng với sự phát triển của tỉnh, cùng với quá trình đô thị hoá nông thôn, diện tích đất nông nghiệp của huyện cũng đang phải nhường chỗ cho các khu công